

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

Citadeles iela 1, Rīga, LV-1010, tālr. 67356161, 67356140, e-pasts knab@knab.gov.lv, www.knab.gov.lv

Rīgā

Aktuālā informācija saistībā ar grozījumiem Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā, kas stāsies spēkā 01.01.2020.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk – Birojs) atzinīgi novērtē Latvijas Pašvaldību Izpilddirektoru asociācijas interesi pirms Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma (turpmāk – Likums) grozījumu spēkā stāšanās savlaicīgi risināt jautājumus, lai rīkotos atbilstoši Likuma prasībām.

Saskaņā ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 7.panta pirmās daļas 3.punktu Birojs kontrolē likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” (turpmāk – IKNL) izpildi, kā arī citos normatīvajos aktos valsts amatpersonām noteikto papildu ierobežojumu ievērošanu.

Vienlaikus IKNL 5.panta pirmā daļa noteic, ka IKNL izpildi kontrolē Birojs, kā arī citas valsts institūcijas un valsts amatpersonas atbilstoši IKNL un citos normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei.

Nemot vērā, ka pašvaldību izpilddirektori vienlaikus ieņem arī valdes locekļa amatu uzņēmumos, kuros pašvaldība ir kapitāla daļu turētājs, vēršam uzmanību uz iespējamām interešu konflikta veidošanās situācijām pēc Likuma stāšanās spēkā 01.01.2020.

Ar grozījumiem Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrības likuma 14.panta pirmajā un otrajā daļā, kas stāsies spēkā 01.01.2020., noteikts:

(1) Ja pašvaldības kapitāla daļu turētājs ir pašvaldība, šajā likumā paredzētos kapitāla daļu turētāja lēmumus pieņem pašvaldības izpilddirektors (turpmāk arī — kapitāla daļu turētāja pārstāvis).

(2) Pašvaldības izpilddirektors ar rīkojumu var nodot pašvaldības kapitāla daļu turētāja lēmumu pieņemšanas tiesības citai tam pakļautai amatpersonai, tai skaitā tās pilsētas (novada) pašvaldības struktūrvienības vadītājam, kurai ir uzticēta attiecīgu pašvaldības kapitāla daļu pārvaldīšana (turpmāk arī — kapitāla daļu turētāja pārstāvis).

Līdz ar ko Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma redakcija, kas stāsies spēkā 01.01.2020., tieši nosaka, ka **pašvaldības kapitāla daļu turētāja lēmumus pieņems pašvaldības izpilddirektors vai pašvaldības izpilddirektoram pakļauta amatpersona.**

Izrietot no Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma regulējuma, pašvaldības kapitāla daļu turētāja lēmumi ietekmē vai var ietekmēt pašvaldības kapitālsabiedrības valdes locekļa personiskās vai mantiskās intereses, piemēram, no:

- 1) 34.panta pirmās daļas (atvasinātas publiskas personas kapitāla daļu turētāja pārstāvis katru gadu vispusīgi izvērtē kapitālsabiedrības finanšu darbības efektivitātes un vidēja termiņa darbības stratēģijās noteikto finanšu un nefinanšu mērķu sasniegšanu);
- 2) 34.panta otrās daļas (izvērtējot mērķu īstenošanas progresu, atvasinātas publiskas personas kapitāla daļu turētāja pārstāvis atbilstoši nepieciešamībai pieņem lēmumu par

turpmāko rīcību, lai nodrošinātu aktīvu atdeves un vērtības pieaugumu, kā arī vidēja termiņa darbības stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu);

- 3) 65.panta otrās daļas (dalībnieku sapulces kompetencē esošos lēmumus pieņem kapitāla daļu turētāja pārstāvis);
- 4) 66.panta pirmās daļas (tikai dalībnieku sapulcei ir tiesības pieņemt lēmumus par: sabiedrības gada pārskata apstiprināšanu; peļņas izlietošanu; valdes locekļu un valdes priekšsēdētāja ievēlēšanu un atsaukšanu, izņemot gadījumus, kad sabiedrībā ir izveidota padome; padomes (ja tāda ir izveidota) locekļu ievēlēšanu un atsaukšanu; revidenta ievēlēšanu un atsaukšanu; prasības celšanu pret valdes vai padomes (ja tāda ir izveidota) locekli vai par atteikšanos no prasības pret viņiem, kā arī par sabiedrības pārstāvja iecelšanu sabiedrības pārstāvēšanai tiesā; sabiedrības statūtu apstiprināšanu un grozīšanu; atlīdzības apmēru revidentam, padomes locekļiem (ja tāda ir izveidota) un valdes locekļiem (izņemot gadījumus, kad ir izveidota padome); pamatkapitāla palielināšanu vai samazināšanu; sabiedrības reorganizāciju; likvidatora ievēlēšanu un atsaukšanu; vidēja termiņa darbības stratēģiju, izņemot gadījumus, kad ir izveidota padome; citiem jautājumiem, ja tas paredzēts likumā);
- 5) 69.panta otrās daļas (ja valde nav sasaukusi kārtējo dalībnieku sapulci paredzētajā termiņā, to sasauc padome (ja tāda ir izveidota) vai kapitāla daļu turētāja pārstāvis ne vēlāk kā piecu darbdienu laikā no dienas, kad valdei bija jāsasauca dalībnieku sapulce. Šāda valdes rīcība var būt par pamatu padomes vai dalībnieku sapulces lēmumam par valdes atsaukšanu, pamatojoties uz pienākumu neizpildi);
- 6) 70.panta pirmās daļas (ārkārtas dalībnieku sapulci sasauc valde pēc savas iniciatīvas vai tad, ja to rakstveidā pieprasa padome (ja tāda ir izveidota), revidents vai kapitāla daļu turētāja pārstāvis);
- 7) 74.panta otrās daļas (dalībnieku sapulce var pieņemt lēmumus šādos jautājumos (arī tad, ja tie nav bijuši norādīti šā likuma 73.pantā noteiktajā paziņojumā): valdes locekļu, padomes locekļu, likvidatora vai revidenta atsaukšana un jaunu ievēlēšana, kā arī jauno valdes locekļu, padomes locekļu, likvidatora vai revidenta atlīdzības noteikšana; prasības celšana pret valdes un padomes locekļiem, likvidatoru vai revidentu; kapitālsabiedrības iekšējās revīzijas veikšana; jauna dalībnieku sapulces termiņa vai datuma noteikšana);
- 8) 79.panta septītās daļas (valdes loceklim var izmaksāt prēmiju reizi gadā pēc gada pārskata apstiprināšanas. Prēmija nedrīkst pārsniegt kapitālsabiedrības valdes locekļa divu mēnešu atlīdzības apmēru. Prēmijas noteikšanā ņem vērā šādus kritērijus: kapitālsabiedrības darbības rezultāti iepriekšējā pārskata gadā; vidēja termiņa darbības stratēģijas izpilde un kapitālsabiedrības darbības rezultāti saskaņā ar definētajiem finanšu un nefinanšu mērķiem; valdes locekļa darbības rezultāti iepriekšējā pārskata gadā).
- 9) 81.panta (valdes locekli var atsaukt, ja tam ir svarīgs iemesls [...]) Par svarīgu iemeslu jebkurā gadījumā uzskatāma pilnvaru pārkāpšana, pienākumu neizpilde vai nepienācīga izpilde, nespēja vadīt sabiedrību, kaitējuma nodarīšana sabiedrības interesēm, kā arī dalībnieku sapulces lēmums par uzticības zaudēšanu).

Nemot vērā augstāk minēto, Birojs uzskata, ka no 01.01.2020. pašvaldības izpilddirektors, vienlaikus ieņemot valdes locekļa amatu kapitālsabiedrībā, kurā pašvaldība ir kapitāla daļu turētājs, atradies interešu konflikta situācijā, jo no minēto pašvaldības kapitālsabiedrību valdes locekļu darba izpildes kontroles un uzraudzības, šo funkciju veikšanas rezultātā konstatētā ir atkarīgas valdes locekļa amata tiesiskās attiecības un atalgojums.

Likuma "Par pašvaldībām" 68.panta pirmā daļa nosaka, ka pēc domes priekšsēdētāja priekšlikuma dome ieceļ izpilddirektoru, kas pašvaldības nolikumā noteiktajā kārtībā ir atbildīgs par pašvaldības iestāžu un pašvaldības kapitālsabiedrību darbu.

Likuma "Par pašvaldībām" 68.panta otrā daļa nosaka, ka izpilddirektors nodrošina pašvaldības iestāžu un pašvaldības kapitālsabiedrību darba nepārtrauktību domes nomaiņas gadījumā.

Likuma "Par pašvaldībām" 69.pants nosaka, ka pašvaldības izpilddirektors:

- 1) organizē domes izdoto saistošo noteikumu un citu normatīvo aktu izpildi;
- 2) dod rīkojumus pašvaldības iestāžu vadītājiem;
- 3) sagatavo priekšlikumus domei par attiecīgās pašvaldības iestāžu nelikumīgu un nelietderīgu lēmumu atcelšanu;
- 4) ierosina domei iecelt amatā vai atbrīvot no amata pašvaldības iestāžu vadītājus, domes nolikumā noteiktajā kārtībā pieņem darbā un atbrīvo no darba pašvaldības administrācijas darbiniekus;
- 5) iesniedz domei priekšlikumus par pašvaldības iestāžu un pašvaldības kapitālsabiedrību izveidošanu, reorganizēšanu un likvidēšanu;
- 6) domes noteiktajā kārtībā un ietvaros rīkojas ar pašvaldības mantu un finanšu resursiem, slēdz saimnieciskus darījumus ar juridiskajām un fiziskajām personām;
- 7) organizē teritorijas attīstības programmas projekta, teritorijas plānojuma projekta un budžeta projekta izstrādāšanu, kā arī saimnieciskā un gada publiskā pārskata sagatavošanu;
- 8) veic citus pienākumus, kas paredzēti attiecīgās pašvaldības nolikumā un domes lēmumos.

Nemot vērā minēto likuma "Par pašvaldībām" regulējumu, Birojs uzskata, ka izpilddirektoram, ar rīkojumu nododot pašvaldības kapitāla daļu turētāja lēmumu pieņemšanas tiesības citai sev pakļautai amatpersonai, kuras nodarbinātības tiesiskās attiecības ar pašvaldību un kuras darba samaksa ir atkarīga no izpilddirektora pieņemtajiem lēmumiem, netiks novērsta izpilddirektora atrašanās interešu konflikta situācijā, jo pašvaldības izpilddirektora rīcība attiecībā uz sev pakļauto amatpersonu var ietekmēt šīs pakļautās amatpersonas rīcību attiecībā uz izpilddirektoru kā kapitālsabiedrības valdes locekli, kas pēctecīgi ietekmēs vai varēs ietekmēt izpilddirektora personiskās vai mantiskās intereses.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments ir atzinis, ka IKNL nepārprotami noteic minimālo robežu, kādā var rasties interešu konflikta situācija. Proti, lai iestātos interešu konflikta situācija, pietiek ar iespējamību, ka ietekme var rasties.

IKNL 7.panta ceturajā daļā nosaka, ka [...] pašvaldības izpilddirektors [...] papildus šā likuma 6.panta ceturtajā daļā noteiktajam var savienot valsts amatpersonas amatu tikai ar:

- 1) amatu arodbiedrībā, biedrībā vai nodibinājumā, politiskajā partijā, politisko partiju apvienībā vai reliģiskajā organizācijā, ja šā panta septītajā daļā nav noteikts citādi;
- 2) šādiem amatiem, ja tas nerada interešu konfliktu un ir saņemta tās valsts amatpersonas vai koleģiālās institūcijas rakstveida atļauja, kura attiecīgo personu iecēlusi, ievēlējusi vai apstiprinājusi amatā:
 - a) amatu kapitālsabiedrībā, kurā publiska persona vai publiskas personas kapitālsabiedrība ir dalībnieks, ja tas saistīts ar publiskas personas interešu pārstāvēšanu šajā kapitālsabiedrībā,
 - b) citu amatu publiskas personas institūcijā,
 - c) eksperta (konsultanta) darbu, kura izpildes vieta ir citas valsts administrācija, starptautiskā organizācija vai tās pārstāvniecība (misija).

Apkopojot visu iepriekš minēto, Birojs uzskata, ka no 01.01.2020. izpilddirektors, savienojot izpilddirektora valsts amatpersonas amatu ar valdes locekļa amatu, atradīsies interešu konflikta situācijā, tādējādi pārkāpjot IKNL 7.panta ceturtais daļas 2.punkta a) apakšpunkta, 11.panta pirmās daļas prasības.

Savukārt IKNL 9.panta pirmā daļa nosaka, ka valsts amatpersonai ir atļauts vienlaikus saņemt atalgojumu par valsts amatpersonas amata pienākumu pildīšanu un atalgojumu par tāda amata pienākumu, uzņēmuma līguma vai pilnvarojuma izpildi, kas tai nav aizliegts ar šo

likumu vai citiem likumiem, kā arī gūt ienākumus no komercdarbības vai citiem ienākumu avotiem, kas tai nav aizliegti ar šo likumu vai citiem likumiem.

Ja nepieciešama papildu konsultācija, aicinām sazināties, rakstot uz e-pastu: knab@knab.gov.lv vai zvanot uz tālruni 67356189 (Inta Nolle) vai 67797281 (Andris Donskis, Trešās pārvaldes priekšnieks)

Cieņā
Pirmās pārvaldes Ceturtās nodaļas priekšnieka p.i.

Inta Nolle